

De uitreiking van de Poortersprijs voor Arnhemse geschiedenis 2008

De jaarlijkse bijeenkomsten in het stadhuis zo rond de 20^{ste} juni waarop de Poortersprijzen worden uitgereikt, zijn prettige en opgewekte evenementen. Er zijn zenuwachtige scholieren die werkstukken hebben ingezonden, er zijn drukke medescholieren, ouders en vrienden, er zijn belangstellende leden van de organiserende genootschappen het Poortersgilde en Prodesse Conamur en er is een zekere spanning over de uitslag van de prijsvraag. Je kunt een drankje nemen en buiten schijnt de zon. Wel hangt altijd de vraag in de lucht waarom er niet méér werkstukken voor de prijsvraag zijn ingestuurd. Ook dit jaar moesten de aanwezigen op de feestelijke prijsuitreiking op 18 juni in de Burgerzaal van het Stadhuis zich vooral te goed doen aan de kwaliteit van de inzendingen. Maar die kwaliteit was dan ook uitstekend.

De voorbereiding op de uitreiking

Vóór de wethouder van cultuur, de heer Willem Hoeffnagel, de prijzen aan de winnaars kon overhandigen, werd hij eerst zelf op de proef gesteld door Bob Roelofs, de voorzitter van de jury. Bob ondervroeg de wethouder voor de microfoon over zijn kennis van de geschiedenis en zijn favoriete geschiedenisonderwerpen. Hoeffnagel antwoordde vlot: hij komt uit Scheveningen, kent van huis uit de Haagse geschiedenis beter dan de Arnhemse, die hij op latere leeftijd als importarnhemmer wel een beetje bestudeerd heeft, ook voor zijn werk. Hij wist een paar detailvragen van Bob over het driemanschap van 1813, over Van Limburg Stirum en de aankomst van Willem 1 in Scheveningen in 1813 vlot te beantwoorden, kortom Bob vond dat hij geslaagd was voor deze korte repetitie. Bob gaf overigens de microfoon nog niet uit handen, ook niet aan Paul Aalbers die als voorzitter van Prodesse Conamur kort iets mocht vertellen over het Genootschap en tevergeefs probeerde daarbij de microfoon te grijpen.

K.P.C.de Bazel en Arnhem, door Hilal Dogan, klas 4 Stedelijk Gymnasium, docent de heer Van den Berg

Bob ondervroeg daarop kort de drie inzenders, om te beginnen Hilal Dogan, die een werkstuk heeft gemaakt over het werk van de architect De Bazel in Arnhem. Dat werk bestaat uit drie woonhuizen, aan de Röellstraat, de Van Lawick van Pabststraat en de Weg langs het Hazegrietje, en het vroegere kantoor van de Heidemij aan de Apeldoornseweg. Het Heidemijkantoor heeft De Bazel veel bekendheid gebracht. Het is een gebouw met duidelijk herkenbare stijlkenmerken, die ook bij de woonhuizen terugkeren: een harmonische vlakverdeling, versieringen van de buitenmuren en zorgvuldig metselwerk. Hilal bleek heel gemotiveerd voor het maken van dit werkstuk. Zij heeft als leerling van de vierde klas op het Stedelijk Gymnasium het werkstuk speciaal gemaakt voor de prijsvraag. Zij bezocht en fotografeerde zelf de vier gebouwen en interviewde de bewoners. Bij de drie woonhuizen maakte zij ook een korte bewonersgeschiedenis. Hilal heeft als bronnen gebruikt: vier boeken over architectuurgeschiedenis en De Bazel, twee rapporten en een aantal internetsites.

Slag om Arnhem in 1813 door Paul van Lunteren, klas 6 vwo Olympuscollege, docente mevrouw Van Krusdijk

De Slag om Arnhem is een bekend begrip, maar niet als het gaat om het jaartal 1813. Paul van Lunteren heeft daar in zijn profielwerkstuk voor het eindexamen vwo verandering in gebracht: hij heeft onderzocht waarom de Fransen die op bevel van Napoleon Arnhem bezet hielden, in 1813 de stad zo lang en fel verdedigd hebben tegen het Pruisische bevrijdingsleger onder leiding van de generaals Von Bülow en Von Oppen. Bij de Rijnpoort is in november 1813 een fikse veldslag geleverd met een paar duizend doden als gevolg. Die slag zou volgens Bob Roelofs eigenlijk alsnog een naam moeten krijgen in de lokale geschiedsschrijving, bijvoorbeeld: de Slag bij de Rijnpoort of De Franse Slag.

Paul heeft onder andere onderzocht: Hoe zag Arnhem er toen uit? Hoe waren de Pruisische en de Franse legers georganiseerd? Hoe verliep de geallieerde opmars? Hoe moet je omgaan met bronnen die elkaar tegenspreken als het gaat om het verloop van de veldslag bij de Rijnpoort? Pauls antwoord op zijn hoofdvraag is: het hardnekkige verzet van de Fransen was een wanhoopspoging van de Franse officieren om de snelle opmars van de Pruisen te stoppen. Het was zeker niet de uitwerking van een duidelijk plan om een soort IJssellinie op te zetten, zoals wel is gesuggereerd.

Pauls bronnen waren acht boeken over de Franse tijd en de herdenkingen plus een aantal internetsites. Hij heeft zelf geen archiefonderzoek gedaan, maar hij gaat wel goed in op de gepubliceerde bronnen. Het werkstuk is goed geschreven als een doorlopend en spannend verhaal.

De uitbreiding en de bouwstijlen van Arnhem in de negentiende en de twintigste eeuw, door Jeroen Rutjes, klas 6 vwo, Olympuscollege, docent de heer Zweers

In dit profielwerkstuk heeft Jeroen Rutjes voorbeelden bijeengebracht van elf bouwstijlen in Arnhem, variërend van het neo-klassicisme (met Musis Sacrum als meest prominente voorbeeld) via de Jugendstil en de Art Deco-stijl (Luxortheater) tot de Nieuwe Zakelijkheid van de Arnhemse schouwburg. In totaal 22 panden en groepen panden passeren de revue. Het is een knappe inventarisatie, met veel aandacht voor details en veel zelfgemaakte foto's. Die mooie foto's doen het ook goed in de Powerpointpresentatie die Jeroen van het werkstuk op school gegeven heeft. Deze PPP was na de uitreiking ook te zien in het Stadhuis. Wat verder opvalt, is de prachtige grafische vormgeving van het werkstuk.

Wat Jeroen volgens de jury heeft nagelaten is: er een verhaal van te maken en verband te leggen met de Arnhemse stadsuitbreiding, die wel in de titel is aangekondigd. Welk verband is er tussen bepaalde stijlen en de sociale woningbouw, bijvoorbeeld in Klarendal? Jeroen had geen tijd meer om er een geheel van te maken.

Jeroen heeft als bronnen zes boeken gebruikt en een aantal internetsites.

De prijsuitreiking

Na de interessante interviews met de inzenders en de korte karakterisering van de drie ingestuurde werkstukken, kon de wethouder overgaan tot de feitelijke prijsuitreiking. Hilal kreeg de prijs van € 100 voor de onderbouw. De prijs van € 400 voor de bovenbouw was voor Paul van Lunteren, voor zijn inspirerend verhaal over de slag bij de Rijnpoort en de bevrijding van Arnhem van de Fransen. Prodesse-voorzitter Paul Aalbers kon zijn naamgenoot alvast toezeggen, dat hij zijn werkstuk kan bewerken tot een artikel voor het tijdschrift Arnhem de Genoeglijkste. De wethouder kon Jeroen Rutjes een aantal boeken cadeau doen als een tweede prijs voor de bovenbouw, waaronder de Canon van Arnhem door Jan de Vries en Bob Roelofs.

Conclusie

De Poortersprijs heeft als belangrijkste doel: het bestuderen van de lokale geschiedenis onder middelbare scholieren bevorderen.

Heeft de prijsvraag in 2008 aan zijn doel beantwoord?

Jazeker. Ik vond de ingediende werkstukken zo goed, dat de kwaliteit zonder meer opweegt tegen de inspanningen die het kost om de prijs te organiseren. Die organisatie is na zes keer routine geworden, die wel elk jaar opnieuw terdege bekeken moet worden op mogelijke verbetering, maar die betrekkelijk weinig inspanning kost. De tijdige aanschrijving van de scholen, direct aan het begin van het schooljaar, blijft het belangrijkste aandachtspunt. Wij hebben nu al de toezegging van docenten aan het Arentheemcollege, het Stedelijk Gymnasium, het Olympuscollege en het Lorentz College, dat zij in september 2008 de leerlingen in hun klassen op de prijsvraag zullen wijzen.

Verder hebben Radio Arnhem en de Gelderlander aandacht aan de prijsvraag en de uitreiking gegeven. Dat komt ook de twee organiserende verenigingen ten goede.

En de gewenste kwantitatieve verbetering? Dat blijft onze hoop voor het volgende jaar. De Poortersprijs is tenslotte ook een pedagogische onderneming. En de belangrijkste eigenschap van elk pedagogisch fenomeen is: geen garantie, maar hoop voor de toekomst.

K .Schreuder

Bestuurslid Prodesse Conamur